

catherine claeeyé
christine clinckx
daisy de moor
rainer gross
kris vanhemelrijck

avande

tentoonstelling

beeldig hof ter saksen 8

aarde

aarde ...

Toen voor beeldig hof ter saksen 8 de term 'aarde' - na 'steen' en 'hout' - als thema gelanceerd werd, dachten we in de eerste plaats aan de bodem, de basis voor het park. We hadden er zelfs onze twijfels over hoe dit thema op artistieke wijze ingevuld kon worden.

Nu we de visie krijgen van de vijf kunstenaars die rond dit thema werkten, realiseren we ons hoe immens de betekenis van het woord 'aarde' eigenlijk is. Catherine Claezé, Christine Clinckx, Daisy De Moor, Rainer Gross en Kris Vanhemelrijck openen onze ogen en richten onze blik op zovele facetten van het woord 'aarde'. De werken weerspiegelen diverse ecologische en maatschappelijke aspecten die leven of zouden moeten leven in onze gemeenschap. Inhoudelijke aspecten, in toom gehouden door een strakke esthetische vormgeving.

Beeldig hof ter saksen 8, 'aarde', is opnieuw een tentoonstelling waarbij een zeer sterke band tussen de werken en hun omgeving voelbaar is. Het park zelf inspireerde tot de werken. De werken werden specifiek voor deze omgeving ontworpen en stralen elk op eigen wijze uit wat het begrip 'aarde' betekent.

Voor de bezoeker aan het park betekent 'aarde' een nieuwe ontdekkingsstocht in het park. Een ontdekkings-tocht die niet voor iedereen even evident is.

Net als bij de vorige editie wordt beeldig hof ter saksen 8 daarom opnieuw omkaderd door een educatieve en literaire randprogrammering.

Een tweejaarlijkse tentoonstelling als deze komt er niet vanzelf. Wij zijn Catherine Claezé, Christine Clinckx, Daisy De Moor, Rainer Gross en vooral Kris Vanhemelrijck (curator) dan ook erg dankbaar voor hun creativiteit en artistieke inzet. Dank ook aan het personeel van de groendienst, dat er telkens opnieuw in slaagt onmogelijke logistieke problemen op te lossen. Dank aan de leden van de werkgroep aankoop kunstwerken, de mensen van het cc Ter Vesten en het personeel van de andere gemeentelijke diensten die dit initiatief administratief ondersteunen.

Het is ons opnieuw gelukt een AARDige tentoonstelling op te bouwen die gezien mag worden. We rekenen erop dat velen van deze inspirerende tentoonstelling zullen genieten.

peter deckers
schepen van cultuur

aarde

beeldig hof ter saksen 8 – aarde

In april 1970 maakte de Amerikaanse kunstenaar Robert Smithson zijn 'Spiral Jetty' in het Great Salt Lake in de staat Utah. Het was een honderden meter lange, spiraalvormige dam in het water, opgebouwd uit slijk, rotsen, zoutkristallen en dies meer. Smithson zette met dit werk de zogeheten 'land art' op de wereldkaart. 'Land art', het gebruiken van de aarde zelf als materiaal en drager voor een kunstwerk, vond haar wortels in de conceptuele kunst. Die stelde vanaf de jaren zestig van vorige eeuw het 'unieke' en 'universele' kunstwerk in vraag en ging veel meer aandacht besteden aan de denkprocessen rond het omgaan met kunst. Een kunstwerk maken met verf en penseel, of met beitel en steen, was ineens niet meer vanzelfsprekend.

Vijfendertig jaar later lijkt de conceptuele kunst een 'stijl' geworden die de kunsthistorische boekjes zal ingaan als ietwat cerebraal, anti-esthetisch en redelijk hermetisch. Ondertussen mag iedere kunstenaar weer omgaan met de materie die hij of zij kiest: verf, steen, hout, video, foto, computer enzovoorts, om artefacten te maken met een zelfgekozen mix van esthetiek, engagement en concept. Er zijn geen stijlen meer.

En toch. Conceptuele kunst en land art in het bijzonder hebben hun onuitwisbare sporen nagelaten. De vijf kunstenaars die deelnemen aan deze achtste uitgave van beeldig hof ter saksen hebben allen in meer of mindere mate (een stuk van) die evolutie meegemaakt. Wat hen hier bindt, is het basisidee van Robert Smithson rond het thema 'aarde', als zijnde een volwaardig expressiemateriaal. Maar die materie is slechts een middel om te komen tot werk dat voor elk van de vijf verschilt qua concept, uitdrukking en engagement.

Kris Vanhemelrijck legt een gigantische tafel met de poten omhoog op de aarde. Gras zal poten en blad overwoekeren, uit de halfopen lade dreigt een doos van Pandora open te gaan. Elders zal het water in een maalsteen de lucht weerspiegelen en het licht en de wolken vermalen. En nog wat verder in het park staren zeven blinde, verbrande fenixvogels de bezoeker aan. De kunstenaar Vanhemelrijck beseft dat aarde, vuur, lucht en water alle menselijke artefacten, vol trots en soms zelfs hoogmoed gemaakt, langzaam maar genadeloos zullen vermorzelen en overwoekeren.

aarde

Daisy De Moor wil de vier genoemde oerelementen gunstig stemmen, om de aarde en haar bewoners te sparen. Zij maakte een dam van aarde en stro, aan de ene kant onafgewerkt en tactiel, aan de andere kant meditatief en spiritueel, met daarop een wijsheidsknoop aangebracht. De wijsheidsknoop of palbeu, afkomstig uit het Tibetaans boeddhisme, staat voor de waakzaamheid van de mens over de aarde. De palbeu vinden we ook terug op acht vlotjes, drijvend op de gracht rond het kasteel. En uit een waterput klinken stemmen van Tibetaanse monniken die met hun mantra's de onderlinge samenhang van alle dingen op aarde reciteren.

Rainer Gross brengt de tegenstellingen 'natuur' en 'cultuur' bij elkaar. Drie levende bomen verbindt hij met een stroom van dood hout (houten latten uit een doe-het-zelf-zaak), groen verbindt hij met zwart (het hout is zwartgebrand), vrije vormen van stam en takken gaan over in manipulatie (de houten latten zijn gebundeld). De mens gaat een gesprek aan met de aarde, of is het omgekeerd? De spiraal van hout in de bomen duidt op de eeuwige kringloop die zowel de aarde als de mens stuurt: ontstaan, bloeien, vergaan en ontbinden. Het dode hout verbindt het levende, de levende mensenhand bond het dode hout. Tegelijk 'zweeft' de installatie in de lucht en raakt ze de grond niet: ook de aarde, in onze ogen onwrikbaar, is maar een minuscuul deeltje in een gigantisch, zwevend en uitdeinend universum.

Catherine Claeys omhulde een grote rododendron met een doorzichtig gaasnet. Er ontstaat een subtiel spel tussen binnen en buiten, want licht, lucht, regen en wind hebben nog altijd toegang. Het net is vastgemaakt aan metalen palen rond de rododendron, de bezoeker kan binnen rond de gigantische struik lopen en zelfs tot in het hart binnendringen. Buiten, aan de ingang van het net wacht een berk. Hij staat los van het werk, maar is er niettemin onlosmakelijk mee verbonden. Rododendron en berk, heersers op arme grond, vormen hier een esthetisch sterke symbiose, zij nodigen de kijker uit om 'binnen' te gaan, op zoek naar bescherming en warmte. Maar toch blijft hij of zij ook 'buiten', in de vertrouwdheid van licht en lucht.

aarde

Christine Clinckx gebruikt de aarde vooral als middel om haar engagement vorm te geven. In vroeger werk domineerden twee elementen: de vluchteling en de schuilplaats. In een grasveld in Hof ter Saksen liet ze een sleuf gegraven van 30 meter lang en drie meter diep, die vervolgens een dak van aarde, planten en bloemen kreeg. Geen enkele controlerende instantie kan zien hoe een gammele fiets met huifkar door deze geheime tunnel rijdt, op weg naar de vrijheid en vrede. De vluchteling vlucht, de huifkar is gecamoufleerd met gras, binnen ligt slaap- en kookgerei, onontbeerlijk voor het gezin om te overleven. Maar in het gras schuilen kleine soldaatjes, het gevaar en het verraad zijn nooit ver af. De droom van geborgenheid en zich vrij verplaatsen versus de realiteit van vervolging en uitwijzing.

Dit 'omgaan met de aarde', zoals de vijf kunstenaars dat elk op hun eigen manier doen, wijst op respect en liefde voor die aarde. Het is kunst met een binding. Voor wie heimwee heeft naar de traditionele schilder- en beeldhouwkunst, of naar het cerebrale van de conceptuele kunst: elk natuurlijk verfpigment komt uit de aarde, net als elk stuk hout, graniet of marmer. En elk concept stoelt op de wil van de mens om spiritueel te overleven, wat enkel kan door de vier oerelementen min of meer in bedwang te houden.

marc ruyters
mei 2005

avarde

catherine claeeyé

vitrage

schaduwnet, buis verzinkt ijzer (groen geplastificeerd)
400 cm hoog x 4 000 cm omtrek

aarde

christine clinckx

bike, 2005

fiets, kar, materiaal gekocht in de kringwinkel beveren
265 cm hoog x 460 x 95 cm

aarde

daisy de moor

vlotjes

baalkatoen en rode zijde
acht elementen van 55 x 55 cm

dam

klei, stro, zand, verf
140 cm hoog x 1000 cm

aarde stemmen

bestaande waterput,
geluidsband

aarde

rainer gross

tussen hemel en aarde

drie bestaande boomstammen, houten latten, schroeven
Ø 800 cm, inclinatie 300 tot 700 cm boven grond

aarde

kris vanhemelrijck
tafel met daarop de aarde

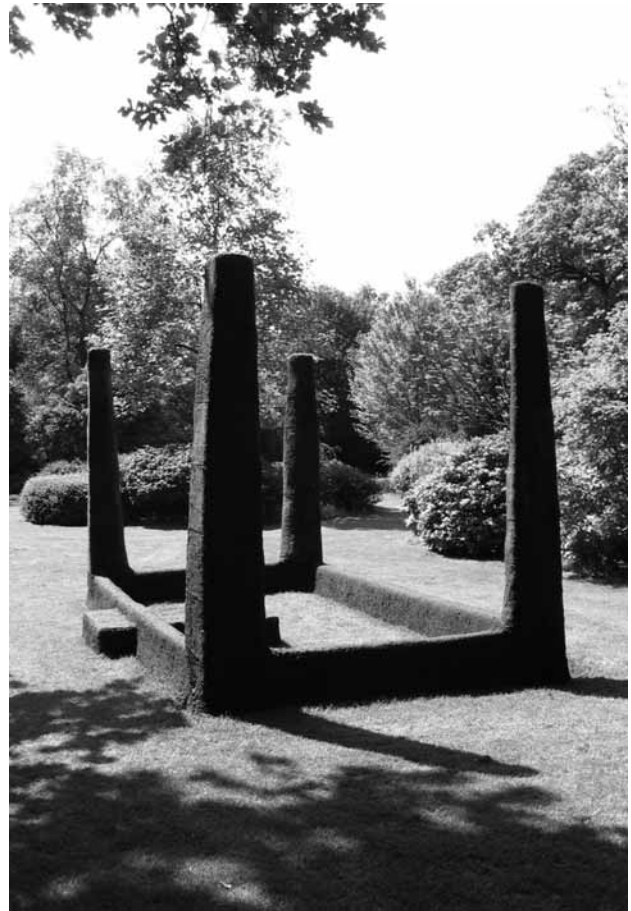
ijzer, aarde, graszaad
600 x 300 x 300 cm

maalsteen

ijzer en pek
50 x 260 x 200 cm

verbrande vogels

houtskool
7 elementen
van 120 x 20 x 10 cm

oarde

hof ter saksen

Het domein Hof ter Saksen vormt één van de schaarse gesloten parkbossen uit de streek. Het park geeft een afwisselend beeld met grote boomgroepen, nieuwe aanplantingen, gazons en waterpartijen. De Beversebeek staat in voor de voortdurende aanvoer van water.

In de Middeleeuwen heette het landgoed Het Schaek. Doorheen de tijd zou dit evolueren van Goed Schaekx naar Saecks tot uiteindelijk Ter Saksen. Het was een pachtgoed met een dubbele uitbating, een boerderij en een herberg. Dit laatste kwam door de ligging naast de Grote Baan van Antwerpen naar Gent, zodat vele reizigers het Hof aandeden.

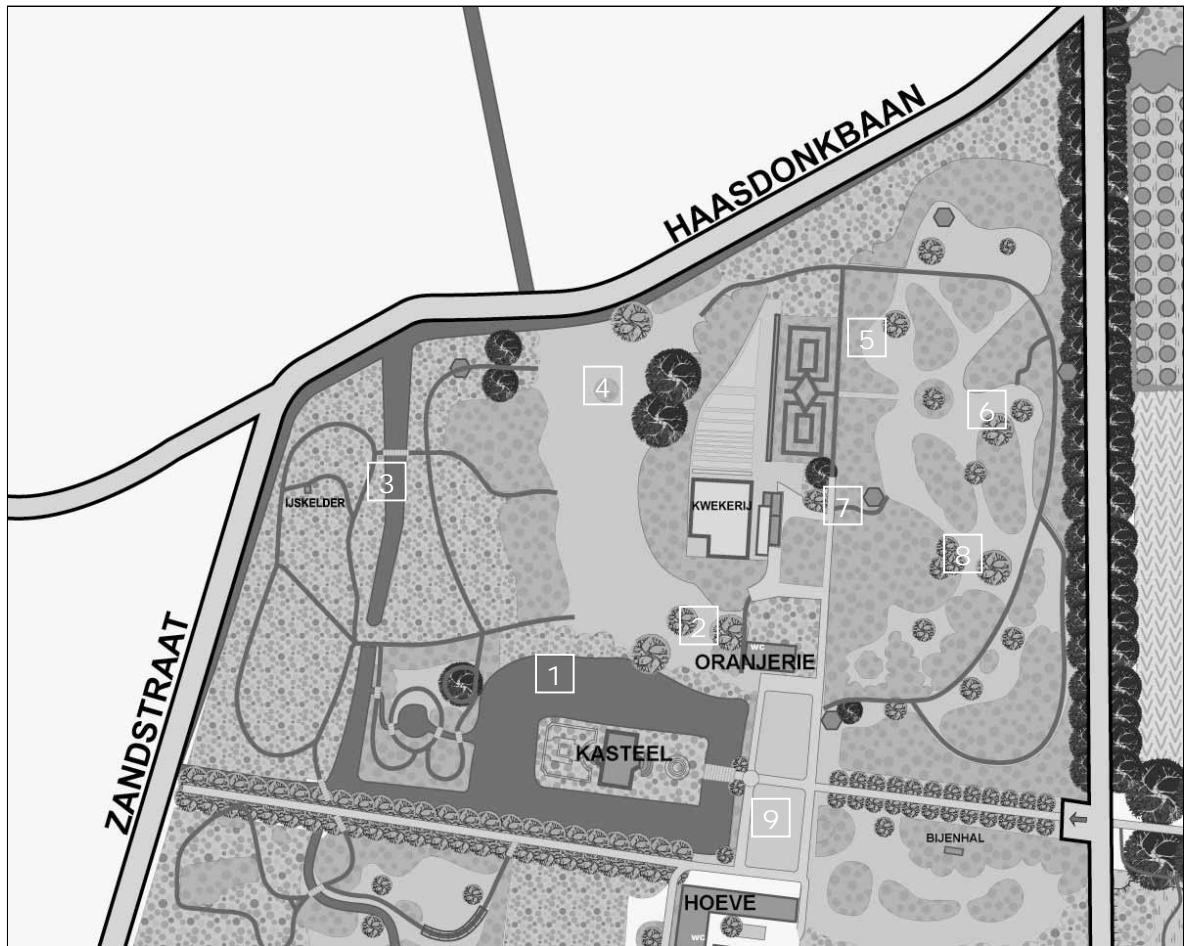
Ter Saksen vormde een heerlijkheid die afhankelijk was van het Land van Beveren. De oudst gekende eigenaar van het goed was een zekere Vrouwe Margareta Noethaekx.

Rond 1920 kwam het domein in handen van de laatste eigenaar, de industrieel Edmond Meert. Hij maakte slechts een korte tijd gebruik van het kasteel en liet de hoeve ombouwen tot een riant landhuis.

Op 11 juni 1982 werd het park met de daar rond liggende cultuurgronden gemeentelijk eigendom en kreeg de groendienst er onderdak. Reeds voor de gemeente het park kon aankopen, voerde de groendienst werkzaamheden uit in het 13,5 ha grote parkdomein. Al in 1979 was er een overeenkomst met het Arboretum Waasland van de familie Decalut uit Nieuwkerken om op het domein een dendrologisch (boomkundig) centrum uit te bouwen.

De enorme verscheidenheid aan plantensoorten kwam tot stand dankzij veelvuldige contacten met binnenlandse, Europese en over de rest van de wereld verspreide arboreta en universitaire tuinen.

Alle gebouwen: het kasteel, het hoevegebouw en de oranjerie zijn beschermd als monument. Het parkdomein is beschermd als landschap.

1. **vlotjes**
daisy de moor
2. **maalsteen**
kris vanhemelrijck
3. **verbrande vogels**
kris vanhemelrijck
4. **vitrage**
catherine claezé
5. **dam**
daisy de moor
6. **tafel met daarop de aarde**
kris vanhemelrijck
7. **aarde stemmen**
daisy de moor
8. **tussen hemel en aarde**
rainer gross
9. **bike, 2005**
christine clinckx

Beeldig hof ter saksen 8 – aarde werd samengesteld door kris vanhemelrijck

lay-out: kris vanhemelrijck en christl van den broucke
voor deze tentoonstelling werden goederen gekocht
in de kringwinkel, schaarbeekstraat 27 – 9120 beveren

dagelijks gratis toegankelijk
29 mei tot en met 2 oktober 2005 – 10 tot 18 uur
park hof ter saksen, haasdonkbaan 101 – 9120 beveren
info: 03 750 10 00 – www.beveren.be – catalogus downloadbaar

cc ter vesten & groendienst beveren
verantwoordelijke uitgever: françois smet – burgemeester, stationsstraat 2 9120 beveren